

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP. A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
Nagy hasábnak heti 5 kr.
Nagyobb terjedelmű s többnapos hirdetések alk. szerinti a legolcsóbb árt. feltételekkel.
Bélyegdíj minden külön beiktatás nélkül 30 kr.
Hirdetési vagy redakciós magában foglaló újságdíj szer. 50 krajár.
„Nyitár”-ban megjelenő közlemény minden péld. szer. 30 kr.
Hirdetési felvételnek a kiadó hivatalában, KUTYAI L. ügyvezetői irodájában, valamint KÖRÖSI MÁR H. kév. irodájában is. Hív. alk. vagy bémmentlenül beküldött levelek nem vételnek agyralomb.
Kéziratok vissza nem adódnak.

Előzetes árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre . . . . . 10 frt-kr.
Fél évre . . . . . 5 „
Negyed évre . . . . . 3 „
Egyes szám 5 kr.
A lap szellemi részét illető minden közlemény: Nagy-hatvanötös, 1864. szám. Budapesti közlemény: a szerkesztőségbe bérbeadásra kitéve.
Előzetes árak:
TUDGÓDI K. LAJOS és társai: OSÁTHY KÁROLY könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban KUTYAI L. ügyvezetői irodájában s a postaküldésnek utján.

Tizenhárom vértanu.

Debrecen, 1888. okt. 6.

— „Elvégeztetett!” . . .
Az üdvözítő kisenvedett a keresztán. Arca elhalványult, lélegzete elállott, lándzsával átvert testéből nem csepegett többé a vér. . . A bakó remegő hangon jelentette a vérbírnaknak:
— „Elvégeztetett!” . . .

A vér-bírnak, kik előbb dolyfós tekintettel hordozták végig szemüket a néptömegben, a keresztfa nagy halottjára tekintettek s a látványtól ereikben megfagyott a vér: az Üdvözítő ajka még a halálban is mosolygott, a meggyalázó tövis-koszoru lehullott halantékáról s helyett diésfény ragyogta azt körül. . .
— Mi ez?! — suttogák a vérbírnak — hát csakugyan igaza lett volna a názáretbelinek, hát valóban ő lenne a Messias?

Megdöbbenek e gondolatól, mert érezték, hogy uralmuknak vége van, tudták, hogy az igazság, melyet kereszt fára feszítettek, győzedelmesen kél fel sirjából s megdönti hatalmukat!
A bethlehemi kisedek lemészároltatásával nem érték el a csélt, ima, a második vérengzés is eredménytelen maradt, mert az eszme, mely a világot készült megváltani, a halál felett is diadalt nyert s a harmadik nap hajnalán győzedelmes szállott ki sirjából s beröpülte a világot!

Mennydörgés viharában, cikázó villámok fényinél, tájétköz tenger harsogása közből dől össze a népektől elrabolt, bitortól hatalmas; a zsarnokság bérenee szolgál ijedten futottak szét, a fegyverek hatalmát legyőzte a megváltott emberiség jelvénye: a kereszt!
A bethlehemi temető kised halottjai tehát nem hiába hunytak el, a Megváltó nem hiába vérzett el a keresztben, — mert az igazság diadalmaskodott s az ártatlanok halála megváltotta a szolgaság által bűnbe hajtott emberiséget!

Szabadság! Egyenlőség! Testvériség!
A XVIII-ik század végén s a jelen század első felében ezen eszmék törtek ki a népek szívéből. Nagyon sok volt már a bűn, nagyon sok volt a nyomor és tudatlanság, midőn ezen eszmék megszülettek, illetve csak ujja-születtek. Bölcsőjük az új testamentom, az emberiség legdrágább könyve, melynek igazságait azonban elrejtették a népek előtt, hogy ne ismerjék azokat, így ne is vágyjanak utánok!

De a vágy-szomjas lélek, melyet az anyag leünygőzni soha nem tud, kutatásai közből letörte a zárat, melyet féltékenyen őriztek s szabadon hirdette a hármias eszme elővilhellen jogosságát. Az idők méhe forrongott, világosság tamadt még a börtönök mélyén is, a láncok megsördültek s a csörgésük átok volt, mely a zsarnokok fejére szállt!

— Fel a hasáknak harcoss gyermeki: most megdicsőül fegyverünk! — zengtek Franciaországban, melyet legelőször ihletett az eszme. A francziák forradalmi dala nem sokára a szabadságra törekvő népek közös kincsévé vált, kiknek jelvénye a trikolor lett, mint hajdan, a megváltás korában, a kereszt!
— Talpra magyar! hi a hazale — zengett egy félszázaddal később Magyarországon, melynek népe 1711 óta, midőn Károlyi Sándor a kurucz vezér, a majthényi páston meghajtotta zászlóit a labancz-had előtt, lassu, sorvasztó slómban sandergett. De az első Talpra magyar! kiáltásra a már-már halottnak vélt nemzet olyat dobantott, hogy megrendült tőle Európa!

— Pro deo, patria et libertate helyett, — mely felírás a kurucz zászlókon díszelgett, — Szabadság, egyenlőség, testvériség voltak írva zászlajára, — Rákóczi helyett Kossuth volt a vezére!

Csak a név változott: a szellem egy volt, — csak a jelző módosult: az ügy, melyért küzdött nemzetünk, lényegében ugyanaz volt.

Bekövetkeztek a véres küzdelmek napjai. Sötét felhő és fényes szivárvány, gyász és diadalmi mámor egymást követték. — Ha az ellenség megszállotta Pestet: állott még Debreczen, honnan vissza lehetett hódítani az egész országot, — ha Kossuth Lajos azt üzenté, hogy elfogyott a regementje: támadt helyette másik, harmadik, — ha az apa elhullt: fia állott a serb s a haldokló ősz bajnok azt sugta fiának: „Előre!” . . .

Kinek köszönhetünk auni diadalt? A lelkesítő eszmeinek, mely megerősítette seregünk szívet, s a tizenhárom tábornoknak, kik a szabadság fölött bajnokai, diadalmi hősei voltak s végül a legjobban megsiratott halottainkká lettek!

Visszavonás, irigység, durva gőg megtörték erőnkét, s önbizalmunkat, mely még az északi óriás ellenében is fölvette a harcort, s bizott igazságos fegyvereinek végdiadalában, a mi be is következett volna, ha a legsötétebb árulás nem szövetezik ellenfeleinkkel.

A világi fegyver-letétel, melynek tervét a fővezér mindaddig titokban tartotta, a midőn már meghusaitani nem lehetett, eldöntötte a harc sorsát. Ez után már csak a nagy tragoedia végjelene következett, mely megrázó tragikumával A radon folyt le.

A bosszu, a győzelmében is megsegyenített ellenfél bosszujá vitte a 13 tábornokot a martyr-halálba, melyet azzal akartak a dicsőség glóriájától megfosztani, hogy kilenczet közülük bitón végeztek ki, mintha nem hősök, nem katonák, hanem gonosz-tevők lettek volna!

De a szégyen és bosszu érzettől elvakított, dühében vadállati kegyetlenséggel gyilkoló zsarnokság így sem ért célt: a bitó-halál nem a kivégzettekre, hanem ő rája hozott újabb szégyent, s újabb gyalázatot, mert a történelem, e megvaztegethetlen bíró, ugy megbélyegezte e tette miatt, hogy e bélyeget az örökkévalóságig fogja viselni!

Midőn a hóhér befejezte művét, a vesztő-helyre kirendelt katonaság megdöbbenve látta, hogy a kivégezt tábornokok közül egynek se torzult el az arca, sőt sajátos dicsény ragyogott arcaikon. A zsoldos katonákat is megillette e jelenség, s titokban bizonyára az ő szivökben is megdöbben valami, az elfojtott szabadságnak teljesen ki nem írtható eszméje! . . .

A szellő, mely a vértanuk végső-haját szárnyaira vette, keresztül-röpült e hasán, s minden fűszálba beoltotta a szabadság eszméjét, — a föld, mely szívök vért felitta, s hamvaikat elfödte, nem táplálhat oly nemzedéket, mely a vértanuk halálával megszentessített eszméknek követője ne legyen, — a nemzet, melyért küzdöttek és meghaltak, csak ugy becsülheti meg őket igazán, ha az ő eszméiket győzelemre segíti, s a gyászos emlékü vesztő-hely fölébe tűzi — a kiengesztelődés zálogául — a független Magyarország zászlaját!
Köza Barna.

— Vilmos német császár valóban a béke apostola Münchenben a szövetségi büszséget proklamálta, Bécsben is a megbízható szövetséges színében tündöklött. Kálnoki, Tisza, Szögyény László, Széchenyi sat. meg-

kapták a szokott kitüntetések. Andrásyhoz igen kegyes volt a német császár. A diárbéden így szólt királunk:

Benső örmömnek és köszönetemnek adok kifejezést, hogy szerencsés vagyok ó felséget, Vilmos császárt körünkben tödvözölhetni. — Azon szivélyes, hű és felbonthatatlan barátság és szövetség érzelmeivel, mely minket népeink javára egyesít, izsom a mi császári vendégünk egészségére. A mindenható vezesse őt azon a pályán, a melyre ő fiatal erővel, férfias bölcsességgel és elhatározással lépett ó felsége a német császár és porosz király, ó felsége a császárné és királyné s a királyi ház éljenek!

Erre a német császár így felelt: „Császári és királyi felségednek kegyteljes szavaiért meghatott szívvvel mondom benső köszönetet és különösen örvendek, hogy ezt felséged nevenapján tehetem. Nem mint idegen jöttem én ide, hanem felséged kegye által már évek óta kitüntetve, istenben boldogult nagyatyám uram szent hagyományát teljesítem. Kipróbált és törhetetlen barátság érzelmeivel emelem poharamat és izsom az én mélyen tisztelt szövetséges társam, ó felsége, Ausztria császára és Magyarország királya, ó felsége a császárné és az egész császári ház egészségére; éljenek!”

Ezt követték a két hadseregre kölcsönösen mondott felköszöntök. A német császár fivérét, Henrik herceget királunk corett kapitányrá nevezte ki. Az orosz és francia követek ez ünnepélyek alatt távol voltak.

Strossmayer püspöknek a pápához intézett védelmet közli a lapok. Kievi táviratát annak fontosságával védi, hogy 900 év előtt az oroszok keresztények lettek s a szlávoknak katólikussá tételét mondja éle feladatának. Magyarország és annak kormánya ellen élesen kikel.

Belföldi hírek. A walesi herceg Zimonyból a „Kazan” hajón idult dunai útjára Turn-Severinbe. Pozsony város közgyűlése elhatározta, hogy az utcai villamvilágítás berendezése iránt tárgyalásba bocsátkozik egy berlini vállalkozó társulattal. Z á g r á b b o l írják, hogy a horvát mérsékelt ellenek csakugyan teljes feloszlásra készül, de legalább még egy búcsú-tüntetést rendeznek: a tartománygyűlés egybenlése után az összes mérsékelt ellenéki képviselők (talán nyolczan vannak) leteszik mandátumokat, kijelentve, hogy a jelen kormány és parlamenti viszonyok mellett nem teljesíthetik képviselői kötelességeket. Alsó-Fehérmegy e birtokosai kimondták értekezletükön, hogy a regale-megváltást nem tartják kiválatosnak, egyebkent pedig az erdélyi gazdasági egylet emlékiratát pártolják. — A horvát bányatábla a varasdi törvényeket delegálta ama pör tárgyalására, melyet gróf Orsich Viktor ellen idítottak a bán ellen intézet sértő levelek szétküldése miatt; a tárgyalást alkalmasint még e hóban megtartják. — Temes megye alispánja felügyesztette Bas-araba Elek nagykövrermesi jegyzőt állásától, mert a község pénzeivel ott is olyan gazdálkodás folyt, mint sajnos, nagyon sokféle az országban, egészen megszokottá téve a sikkasztási híreket. — Ivanecen a szerdán odaérkezett horvát bán különösen nagy ovációkkal fogadták, bandérium ment eleje, a várost pedig fellobogozták. — A torontáli magyar közművelődési egylet évi negyszáz frutyi segéjít szavazott meg segélyül Nagybecskerek városa két kisedővő intézetének oly feltétellel, hogy a tannyelv magyar legyen; a város közgyűlése est a napokban elfogadta. Esztergomban a polgármester közzetette a királyi kabineti irodája főnökének levelét, mely a király nevében köszönetet mond a lakosság minapi érzelem-nyilvánításáért, de megjegyzi, hogy a felidőrfi tüzéségi gyakorlatoknál ó felsége nem forgott életveszélyben. Segesvárt dr. Schwicker orsz. képviselő beszámoló beszédét tartván, a kormány jóindulatát is emlegette, mire aztán eles vita fejtett ki s több szónok személyesen kifakadt a képviselő magyarbarát pártállása ellen; a többség azonban végre mégis bizalmat szavazott neki. — A „Jó-sziv” sorsjegyeire oly tömegesen törtétek aláírások, hogy a nagyobb jegyzéket redukálni kell. — A menetjegyiróda, mely a szalonki kirándulást rendezte, e hó 25-én Konstantinápolyból rendezte nagyobb szabású kirándulást Budapestre. A magyar kormány, hir szerint, hajlandó a nyugati és magyar-galicziai vasutak teljes államosítását végrehajtani. — A Dun a viz-

állásának rendkívüli alacsonyága nagy nehézségeket okoz a teherszállításnál s a dunagőzhajózási társulat jelentékenyen felemelte a gabnaszállítási díjakat; a nagykereskedők egy küldöttsége a társulat budapesti igazgató-ságánál panaszos előterjesztést tett a hajók hiánya s a díjak fölemelése miatt. A Rókus-kórház megfilyelő osztálya számára a budai oldalon már rövid idő alatt berendezik az e célre kiszemelt házat s a tanács már megkötötte a szerződéseket az átalakítási munkák iránt.

Külföldi hírek. Geffcken titkos tanácsosról most azt híresztelik, hogy elmebeteg, családja folyamodott is szabad lábra helyeztetéséért, de siker nélkül; azt is híresztelik, hogy Geffcken a Frigyes császár egész naplóját elküldte kiadás végett a párisi Ollendorff-czégnek, de ez a hir még nem igen talált hitelre. — Szentpétervárott nagy változásokat várnak a főhivatalokban, különösen Tolstoj belügyminiszter és Dondukoff Korkzoeff kaukázusi kormányzó lemondását. — A z a m e r i k a - b u v á r o k kongresszusa Berlinben Gossler közoktatásügyi miniszter elnöklete alatt kedden nyílt meg; az „amerikanisták” czélja az ó- és újvilág népei és kulturái közti összefüggés kimutatása és az emberi faj vándorlásának kiindulási pontjára vonatkozó kutatás. — N a t á l i a szerb királyt legutóbb saját hívei is arra beszéltek rá, hogy a válópörben kiegyezést fogadjon el, de a királyné a fejánálott kedvező feltételek dacára, mereven elutasító állásban maradt, s most már az ő hívei is belátják, hogy nincs más hátra, mint a házasság felbontása. — A londoni City e napokban választotta meg az új lordmayort, James Whitehead alderman személyében, ki a legyezőgyárosok czéhének tagja, 54 éves, politikában radikális elvű s az irekkel rokonszenvező férfiú. — E g y e s a p a t c s e h jelent meg, mint küldöttség Szentpétervárott a szent szaint főgondnokánál s vezetőjük, valami Skrivna azt dikciótta, hogy a cseh nemzet értelmisége már alig várja az időt, midőa mindnyáján orosz hitre térhetnek; a küldöttség tagja ezt mindjárt meg is tették. — B o u l a n g e r tábornok befejezte inkognito-utazgatását, s már visszatért Párisba. — A „Gaulois” meghatalmasas alapján megczfolja a hirt, mintha György görög herceg jegyet váltana a chartesi herceg leányával. — A u g u s t a német özvegy császárné most töltötte be élete 77-ik évét. — F a r r a S á n d o r budapesti román konzul visszahívása, újabb hir szerint, voltaképp azért történt, mert jó ideje nyílt ellenségeskedésben éltek Carp mostani külügyminiszterrel. — A z a n g o l e x p e d i c z i ó, mely Wissmann vezetésé alatt Stanley fölkeresésére indult, mindeddig még nyomára sem tudott jutni Stanleynek. — B ö r z e v á l s á g tört ki Berlinben kevés értékű papirokkal való tulspekuláción következtében: a német birodalmi bank szigorúan korlátozta a hitelt, sok spekuláns zavarba jutott s a válság hatása érezhető Bécsben, sőt Budapestben is. — K o p p e n h á g á b a n az ellenek kigolyozta vezérlo bizottságából Hö-rup képviselőházi alelnököt.

Héves viták közt folyt le tegnap a bányai evang. egyházkerület közgyűlésének első napja. Az izgalomra ismét az ev. egyház rákbajja, a pánszlávkodás, adott okot. A gyűlésen Fabiny Teofil igazságügyminiszter s főfelügyelő és Szeberényi Gusztáv püspök elnökök. A püspöki jelentés felolvasása után Fabiny elnök indítványára kimondta a gyűlés, hogy Trefort Agoston miniszter halála fölött jegyzőkönyvileg fejezi ki fajtalmát, gt. Csáky Albin minisztert pedig felirattal üdvözli, melyben a bizalom kifejezése mellett kijelenti az egyház szigora ragaszkodását is autonóm jogaihoz. Ezután Thébuzs zolyomi lelkész kérdést intézett a bekési esperességh fejehez, miként van az, hogy a Zsedényi-alapból 100 frttal jutalmazták egy csabai tanítót, ki pánszláv híreben áll s a „Hlas Naroda”, „Narodny Listy” sat. dolgozótársra. Zsilinszky Mihály bekési felügyelő kijelenté, hogy az esperességh mást ajánlott és Szeberényi püspök önhatalmilag járt el. Erre kitört a vihar s a gyűlés héves vita után csak akkor nyugodott meg, mikor Szeberényi Gusztáv püspök megvallotta, hogy szabályellenesen járt el s ígérte, hogy jövőre megtartja a szabályokat. Ezután Geduly figyelmeztette a gyűlést, hogy a kievi ünnepélyben, a melyben való részvételt a király ó felsége a diakovári püspökkel szemben oly élesen megróvta, részt vettek a paznai lelkész és Mudrony, ki szintén egyházi hivatalokat visel; kérdi, mit szándékozik az elnökség tenni? Fabiny Teofil elnök megjegyzté, hogy ez ügyben nógradi Szentágh Pál indítványt jelentett be, Geduly interpellációja ezzel együtt volna tárgyalandó. Tegnap azonban kitűnt, hogy csak nevesere fergott fent.

A Móríz-ügy.

(Dr. Kardos Samu debreceni ügyvédnek a honvéd hadbírósgához beadott tanúval omási nyilatkozata, az apagyilkosság miatt vizsgálati fogzában lévő Móríz József ügyében.)

Nagytekintetű m. k. honvéd hadbírósg! Midőn legelső sorban azon törvényes kedvezményért, melyben csekélységemet részesíteni méltóztatott az által, hogy nekem az apagyilkossággal vádolt Móríz József ügyében tanúvallomási nyilatkozatomat megtehessenem — köszönetet mondok, — sietek kijelenteni, hogy mindenkor és mindenütt egyik főkötelességemnek tartottam és tartom azt, hogy az uralgó jogszabályok előtt, míg azok hatályban vannak, tisztelettel meghajoljak.

Igy hajlok én meg az 1868. XLI. t. cz által a m. k. honvédségre kiterjesztett még 1855. január 15-én kibocsátott katonai büntető törvénykönyv joguralma előtt, így némitja el bennem a 19-ik század egyik szerény, de az igaz liberalismus által eltelt gyermekében az egyéni és jogi nézeteket a fenálló törvények iránti tisztelet.

Mellőzők tehát távolról minden olyan okoskodást, mely akár a m. k. honvédbírósg illetékességét ez ügyben vitatná, akár a vádolt Móríz József büntető jogi beszámítását tagadná, vagy azt legalább enyhíthetné, hanem szorítokom mint ember és magyar állampolgár egyedül azon tényekre, — melyek szerintem érthetővé, sőt némileg menthetővé teszik Móríz Józsefnek azon tettét, melylyel a világtörténelem annálseiben is vajmi ritkán találkozunk.

Ösmerve és tudva azt, hogy a tek. hadbírósg midőn az isteni jogok legszebbiket, de legnehezebbiket — egy ember eleve — és egy család becsülete fölött bíráskodni akar, bizonyára a nagy jog és kötelességhez méltóan fogja hivatást gyakorolni, vagy is nem csak a vádolt ellen, de minden mellette szóló bármely kicsinynek látszó körülményt is aggodó lelkiismerettel megfontol, bátor vagyok azon erős reményem és alázatos kérelmemnek már itt kifejezést adni, hogy ezen tanu vallomási nyilatkozatom, de különösen az ehhez keletkező sorrendben csatolt öt közokirat, a hadi törvényezéki tárgyalás alkalmával — még az ítélet meghozatala előtt fel fog olvastatni a szavazó bírák előtt.

Csatolom tehát először Philipp János volt gölnitz-bányai tanár és segéd lelkésznek Szepes-Szombatban 1855. október 30-án kelt azon bizonyítványát, mely szerint Móríz József a IV-ik reál iskolai tantárgyakat magán órákban folytonos és állandó szorgalommal és oly eredménnyel megtanulta, hogy az akkori időben képes volt akárhol az illető tanároknak a vizsgát jó sikerrel letenni, de mivel hogy az atyja a vizsga letételét nem engedte s töle megtagadta, azt abba hagyta és tanulmányait tovább nem folytatta.

Csatolom továbbá Ladányi Gyula debreceni ref. s. lelkésznek 1855. augusztus 31-ről kiállított azon bizonyítványát, melyben maga az illető pap mondja, hogy idős Móríz András, tehát a megidézett férj, első megidézésemre nem jelent meg és mint neje mondá — levelemet felre dobta, második idézésemre megjelent ugyan, de nem a kijelölt időben, hanem delátnál s akkor sem az ügy komolyságához méltólag viselte magát, hanem merelődött, fenyegetőzött s kijelentette, hogy ha valaki őt háborgatni meri, olyan dolgot fog követni, a milyt még nem hallott Debreczen.

Csatolom továbbá Debreczen város arvaszekének 1855. október 3-án hozott 6876. számú végzését, melyben maga az arvaszek hivatalosan konstatálja, hogy a dugszagad Móríz András 2 gyermeke különösen fia a

már 23 éves Móríz József neveltetését teljesen elhanyagolva, azt pótolni ezuttal sem akarja, nevezett fiát azon szándéka kivételében, hogy mint végleges szolgálatban álló honvéd a tisztí vizsga letételével magának eletpályát, tisztességes társadalmi állást, kereset képességet szerezzen, a szükséges költség megtagadásával megakadályozza, gazdálkodásában őt foglalkozni nem engedi.

Csatolom továbbá a debreczeni királyi törvényszék büntető osztályának 1857. aug. 4 ról 9564. szám alatt hozott azon határozatát, mely szerint idős Móríz András a b. t. k. 301. szakaszába ütközött és saját fia Móríz Józsefnek elkövetett súlyos testi sértés büntette miatt vád alá helyezték, és pedig len mint az indokolt mondják azért, mivel a vizsgálat adataival, különösen Móríz András ne, Móríz Erzsébet és Ács Katalin tanu vallomásával valamint a sérelmes (Móríz József) előadásával beigazolt tényállásnak tünik ki, hogy a mult 1856. évi november hó 4-ének estéjén vádolt idős Móríz András nejevel, néval Móríz Józseffel és leányával Móríz Erzsébettel a vacsoránál ülven — a ki hallgatott tanu vallomásával igazoltan a nehez természetű és családja tagjain szarnokoskodni szerető Móríz András miatt, mert egyik lakója bizonyos áztatásokra kérte fel — feltűnő ingerültséget tanúsított és az említett lakórók szidalmak között emlékezett meg. Panaszos Móríz József erre azt jegyezte meg, hogy atyja ne is vállalja magára az átalakítást, mert úgy is eleget költöttek már a házra, — úgy hogy a kiadás a házbert túlhaladja, a mire vádolt szítkokkal támadta meg fiát, — midőn is a családtagok az anya bekejtő szavára az asztaltól felállottak s felállott vádolt is, miközben az asztalterítőt a rajta levő boros üveg és gyertyával együtt lerántotta s a szobában sötét lett. Idősebb Móríz András ekkor szítkozódva ment az előszobába. Sérelmes, hogy dühögő atyját lecsilapítsa, utána ment annak szobájába, — azonban midőn oda benyitott volna, atyja egy zsebkéssel oly módon csapott hozzá, hogy a kés sérelmesnek bal mellét találván, azon mint a katonai orvosi bizonylat igazolja 2 1/2 centiméter hosszú és egy centiméternyire tatogó folytonosság hiány alott elő, melynek mélysége a kör állapot különösen az erős vérzés miatt kipuhatolható sem volt, azonban a kör tüneteket tekintve a mell falat tökéletesen nem hatotta át. Ezen sérelmem, mint ezt a vonatkozó utóvelemény is igazolja, 39 napi gyógykezelést igényelt és súlyosnak minősítették.

Csatolom végre a debreczeni királyi törvényszék büntető osztályának 1857. szeptember 22-ik 11304. szám alatt hozott azon határozatát, melylyel az id. Móríz András által saját edes fia Móríz József ellen lopás miatt emelt panaszt büntett tényálladékanak meg nem állapíthatása miatt felre teszi, illetve a további eljárást egyszerűen beszünteti és pedig len igazolt, mert a megtartott vizsgálat folyamán igazolva lett, hogy vádolt Móríz József 57 szak buzát edes anyja parancsára adott el, azon kérdés pedig, hogy az egyelőre közszérzőknek tekintendő szűlők — kik egymással jelenleg váltóperit folytatnak, csakugyan közös szerzők-e — s a közös vagyonból mi fogja őket illetni, még bírói eldöntésre vár.

Még sok fontos okiratot csatolhatnék és még több nagy horderejű körülményt tudnék felsorolni, de egyrészt a tudat, hogy a lelkiismeretes haditörvényezéki vizsgálat azokra már bizonyára kiterjesztetett — másrészt a remény, hogy az ezen vallomásomhoz fűzöttek által ha nem is sikerült teljes világot vetnem ama rettenetes családi tragédiára, mely 1858. június 26-án az őt Debreczen város

nagy-péterfia-utczai 840. számú házában lefolyt, de legalább az örök igazság napfényének egy olyan sugarát sikerült a szerencsétlen Móríz József sötét börtönébe vezetni, mely mellett bírái nemcsak, mint katonák, a hadi törvények szellemében de mint emberek a borzasztó büntetést szűlő, mondhatnám enyhítő okok figyelembe vételével is ítélnének.

Ennyit tartottam jogomban és kötelességemben sine ira et studio a nagy tekintetű m. k. honvéd hadbírósg előtt elmondani, késznek nyilatkozván, ha ugyan kell, az elmondottakat esküvel is megerősíteni.

Mely tisztelettel
Dr. Kardos Samu.
gyakorló ügyvéd.

HELYI HIREK.

Vértanuk emléke.

Debreczen, ok. 6.

Az aradi vértanuk emlékére ma is — mint más években — gyász isteni tisztelet tartott a helybeli r. kath. templomban. A föltart előtt gyászravatal volt felállítva, lobogó gyertyákkal körülvéve, a ravatalra a 13 vér tanu arczépe fel volt függesztve. A ravatal körül a 13 egyenruhás honvéd foglalt helyet, magokkal vivén harci lobogójukat és a 13 halálfövel kihimzett fekete gyász-lobogót. Az isteni tisztelet, mely magasztos hangulatba ringatta a közönséget, reggel 9 órakor vette kezdetét. Maga S z a k z e g R e z s ö k isprepost pontifikált, fényes segédlettel, a karzaton pedig — M á c s a y Sándor karnagy vezénylete alatt — a városi dalárda gyászdalokat énekelt. A templom hajója egészen megtelt közönséggel, melynek soraiban voltak: S i m o n f f y Imre kir. tanácsos polgármester és L a k y Lajos tanácsnok, kik nemcsak ünnepeles fogadtatásoknál tudnak reprezentálni, hanem a hazafias kegyeletnek is meghozzák az áldozatot, továbbá B e k e Mihály arvaszeki elnök, C s u t a k Kálmán 1848/49-iki honvéd ezredes s a honvéd-egylet elnöke, S i k Lajos városi tisztviselő, F e r e n c z y Elek főszt. gábró stb. Kinos feltűnést keltett, hogy egy a főiskolai tanári kar, mint a főiskolai ifjuság csaknem teljesen távol tartotta magát az ünnepeleltől, valamint az állami hivatalok is gyéren voltak képviselve; a kath. elemi iskolák növendékei azonban — tanítóik vezetése alatt — teljes számban megjelentek. Jelen volt továbbá sok 1848/9-iki honvéd s számos hölg. A szép templomi ünnepelet a dalárda által énelkekt „S z ó z a t” zárta be. A ref. templomokban az idén is csak e öert könyv rögtök, — így a ref. vallásuk is a kath. templomban voltak kénytelenek megünnepelni okt. hatodikát!

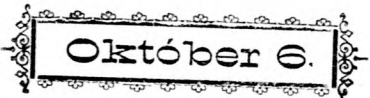
* H. B. V. Három betű, mely meg élénkítette a nagyhatvan-utczát! Az új, lövonatu vasut, mely baromvásárunknak bizonyára nagyobb forgalmat és lendületet fog adni, kiépült s ma a közhasználatnak át is adatott. Balla Mihály és erdektársai, kik e vasutat letesítették, megelégedéssel tekintethetnek alkotásukra, mely városunk haidadásának újabb tanujele. Előre látható, hogy az új vasutnak egyelőre csak a vásári napokon lesz nagyobb forgalma, de azért remélhető, hogy

a részvényesek szép osztalékokat fognak kapni. Már csütörtökön végig robotgott az első kocsi a nagyhatvan-utczán, a hivatalos múltatrendőri bejárás azonban csak ma történt meg. Reggel 9 órakor indultak el a „Bika” szállótól a hivatalos személyek u. m. a közszéről L á b á n József vasuti főfelügyelőbiztos, a város részéről: Boczkó Sámuel főkapitány, Balogh Mihály főmérnök, Kovács Sándor tiszti ügyész, Török Gábor főmérnök, Kálmánmester Mór alkapitány, Zolt Mihály aljegyző, a vasut részéről: Balla Mihály, Lengyel Imre, Komlóssy Arthur, Kovács József, Hartstein Lipót, Márk Endre alapítók és Zelenka Sámuel építő mérnök, jelen voltak továbbá a helyi sajtó képviselői. A társaság kiment egészen a barom-vásártérig, ott megtekintette a kocsi-síneket s a folyamatba vett barakk építést. Visszatérve megálló helyen jelentette ki L. J. min. kiküldött, hogy a vasut a szabályoknak megfelelőleg építetvén, az ü z e m n e k á t a d a t i k. Szavait eljénés követte az új vasut tehát ma delatától kezdve a közönség rendelkezésére áll. Az árák ugy vannak megszabva, hogy a nánási vasut indóházáig 5, a barom-vásártérig pedig 10 kr. fizetendő. A közlekedés reggel 6 órakor kezdődik s tart este 10 óráig. A hatvan utczán 3 megálló hely van, — ugyszintén megálló helyek vannak a vén-kertnél és a nagy-mester-utca végén. A vasut 4 csinos kocsival rendelkezik, — lovat még csak kettőt vettek a többieket berli. D. u. 2 órakor — a vasut megnyitásának ünnepeleire — 40 területi társas-ebédet rendezett az igazgatóság. A múltan rendőri bejáratról szóló jegyzőkönyvet Kovács József ügyvéd lakásán vették fel.

* Polgármesteri jelentés. Debreczen város közigazgatási bizottsága tegnap, pénteken tartotta rendes havi ülését. A szept. hóról szóló polgármesteri jelentés főbb adatai a következők: A rendőrség által letartottatott összesen 143 egyen, — ezek közül a bíróságnak átadatott 13, a többi rendőri uton büntetett meg. Eltoloncizoltatott 56 csavargó. Külömböző iparnemek önálló gyakorolhatására 30 egyen látatott el igazolvánnyal, — munkakönyv 68 db, ideiglenes igazolvány pedig 5 db adatott ki. A katonai létszám volt: közös hadseregbeli 1106 ember, 395 loval, — honvéd 247 ember, 91 loval, — együtt 1353 ember, 486 loval — A lakosságnál állandóan el volt szállólva 114 ember, 86 loval, mint átvonuló beszállásoltatott 16 tiszt, 1611 ember, 194 loval. Elfogat adatott 5. Állami adó fejében 53,501 frt 8 kr, — hadmentességi díj fejében 372 frt 87 kr, közmunka vétség címén pedig 2810 frt 40 kr folyt be. A községi bírósághoz beérkezett 497 db, ebből elinteztetett 433 db, hátralek 64 db. Végrehajtás foganatosított 36 esetben, árverés nem történt. Felbejzés beadott 14.

* Debreczeni dalgyűlet. A jubileumi ünnepeleire újabb jelentkeztek: Nyiregyháza r. ól: Mayer Ferencz óras. Haláprók: Tasnádi István városi erdeész Budapestről: A budapesti dalárda képviselőiben: Dr. Országy Sándor nyugalmazott miniszteri tanácsos egy-letni elnök, Pecz István p. ú. minisz. számszám, Kovács Sándor p. ú. minisz. számszám, Lauermann József bormerelő, Mihály Gyözö p. ú. számtanácsos, Wichman Elek ev. tanító Fellner Ferencz p. ú. min. számszám. M. Szegettrő: A polg. dalkör képviselőiben: Gerei Lareginn. tanár, Sáfányi Péter gimn. tanár. Darabant Gusztáv gimn. tanár, Csoma Imre nagy kereskedő, Tóth János gimn. ének tanár karnagy, Kozicska György gimn. titkár egyleti elnök, Varga Gusztáv mulakatos, Tóth Gyula

A „DEBRECZENI” TÁBORZÁJA.

Ha a magyar — Istennek zsimolyánál Sok századv multával megjelen S népek között, melyek közt egymagán áll, Iteletet remegve várja fenn:

Megkéri Isten: Méltó égi létre A nemzet, mely szabadsáért vívott; Mond, büszke Árpád ezredéves népe, Miért vívátok zord csatáitok?

S előlép akkor a tizenhárom, Kiket vérezn látá bus Arad... Ti nagy tanuk! e véres tanúságon Megrendül Isten s e hon a világon E s ő leand s Istenrel megmarad!

Gáspár Imre.

A sakkjáték hazánkban.

Mióta a Szentföldről visszatért katonák megismertették a nyugati népekkel a sakkjátékot, azóta hazánkban is mindig voltak a „legnemesebb játék”-nak kedvelői.

Igy legelsőben is Róbert Károly királyunkról tudjuk, hogy udvarában a sakkjátékozás kedvelt mulatság volt. Thuróczy említi, hogy Róbert Károly 1335 ben sakktableával (az ó

kifejezése szerint: „tabula pro scacis”) ajánlkozta meg királyt.

Ez időtől fogva a magyar királyi udvarokban mindig mulattak a sakkal. Mátyás király neje, Beatrix, szenvedélyes sakkozó volt. Ulászló cseh királyt nem egyszer elverte.

II-ik Lajos korában Bathhány Ferenczet tartották az ország legjobb sakkjátékosának, a ki különben a király főpohárnoka, később horvátországi bán volt. Az ő idejében egy olasz doktor, Olivér Jermos, kószalta be Európát és fölkereste az egyes országok híresebb sakkozóit, hogy vele sakkozzanak. Száz aranyban játszott egy parthit. Ez a sakkhős hazánkba is eljött 1557 ben és Nádasdi Tamásnál mutatta be először magát. Nádasdi nem mérközött meg vele, hanem Bathhányhoz küldte, „mint e játékemben a legerősebbhez.”

Igy jegyezte ezt föl Kerékgyártó A. történetírónk; de arról aztán nem szól a história, hogy milyen eredményre lett a mérkőzésüknek. Főuraink, papok és tudósok foglalkoztak az utóbbi századokban a sakkal. Kár, hogy a historikusok nem irtak bővebben róla.

Általánosabb elterjedést csak a jelen század 3-ik évtizedétől fogva nyert.

A Dorottya-utczai Wurm-féle kávéházban keletkezett az első sakk-társaság.

Szén János, a leghíresebb sakk-mester, csoportosította ott maga köré a sakkjáték kedvelőit.

Erkel Erecenz jeles zeneszerzőnk, Löwenthal, a később világhírű sakkhős, és Grimm Vince, az „elegans játékmódorú sakk-mester”, voltak az „első magyar sakk-társaság” vezeterei. De akkor még nem volt ezeknek európai hírnévök s ők maguk sem gyánították, hogy a sakk-historia meg fogja örökíteni neveiket.

Szén melyen gondolkodva, hibátlan számitással játszott. Játéka nem volt merész, inkább alapon,

Löwenthal „sakkhuszár”-nak gonyolták, mert mindig a lovakkal illezte heves rohamait. Innen vette eredetét a sakk-lónak későbbi „huszár” neve.

Erkel a parasztok — vagy a mint most mondják Márki elnevezése után: „gyalogok” — általára fektette a számitásait.

Grimm a futók mestere volt. Ha elszedték a futót, meg volt zavarodva. Külömben arról volt híres, hogy elegánsan játszott: egyenesen matra törekedett és egyes tisztek ellen nem indított ostromokat, csak ha erre szükség volt.

Természetes, hogy ez a négy magyar sakk-mester sok játékos vonzott maga köré. Fényes Elek statisztikusnak szinten mindennapi játszótársra volt.

A negyvenes évek elején egy gazdag lengyel mutatta be magát a sakk-társaságnak és Szennel ohajtott merközni Hevesen játszott és voltak igen szép húzásai, de a Szén nyugodt játékán minden csele meghiusolt. Nevezetes, ez a lengyel ismertette meg hazai játékosainkkal a futógambitot. Később aztán mindennap megjelent a kávéházban és Löwenthallal játszott, mert ennek tüzes játéka legjobban megfelelt az övének. 10 — 14 partit játszottak naponként, és pedig jó nagy összegben, a mit Löwenthal rakott mindig zsebre.

Az 1842-ik év elején oly tekintélyes számmal gyülekeztek egybe a mondott helyen a magyar sakkjátékosok és oly kitűnő erővel bírtak, hogy merközésre merték kihívni a párisi sakk-klubot.

Nagy szó volt ez akkor; mert Páris volt a sakkvilág központja és nem egy világhírű sakkjátékos volt tagja klubnak. Magyar sakk-játszók pedig akkor még nem ismertek külföldön.

A párisiak mosolyogtak az ajánlaton s megígérték hogy elfogadják a keztyűt.

Ezer forintban ment a mulatság. Ezt a summát részvényekből állították össze 10 forint volt egynek az ára, elképzelhető, hogy mekkora volt a bizalom Szén János iránt, ha azt mondjuk, hogy a részvények hamar elkeltek.

A párti vezetésére bizottságot alakítottak ugyan, de ez csak annyiban vett benne részt, hogy tudomásul vette micsoda húzást gondolt ki Szén.

Az öreg ur maga elnékedett rajta és a játék elején mindig komor volt. Mikor már a közepe felé járt a párti, az öreg Szén derült arccal jelent meg a kávé házban és nagy titkolózva mondogatta barátainak: „Jól állunk!”

A részvények ára egyszerre felszökött. A lengyel duplán vesztett örömben és a magyar sakkjátékosok kezdtek kifeszíteni a melléiket.

Négnapi gondolkodási idő volt minden húzás után. Szén, valahányszor megkapta a párisi postát, mindig vidámabb lett.

A győzelem biztos volt. És csakugyan, egy félésztendei erős küzdelem után, a híres párisi sakk-klub csufosán elvesztette a pártit.

A külföldi sakkisták egykor nagyobb érdeklődéssel fordultak felénk. Szén János neve egyszerre ismert lett az egész kontinensen és a párti minden sakkklubban megjelent.

A pesti sakk-társaságnak nagy jóváje volt ekkor; de közéjöttek a szabadságharc mozgalmái és a sakk-társaság odahagyta a 64-kockás harczért azért a csatamezőt, a hol eleven katonák csináltak az ütözöketek és a tétel a nemzet szabadsága volt.

czipész egyleti pénztáros — N. Károlyból... A n. károlyi dalára testületileg, Andó Lajos iparos, Demidov Ignác vár. számv. Ecsedi Árpád iparos, Huber Miksa karnagy, Kinal Antal jár. bir. irnok, Koszics Vilmos iparos, Kaufman Sámuel keresk. Klie László üveges s., Letlinger Béla tak. p. könyvvez., Medvey Lajos m. igt. egyt. aleln., Mondics Jenő és neje a f. sz. tiszt., Meszes István iparos, Nonn Dersó magánzó, Fink Ignác közj. irnok, Papp Demeter gör. cath. éneklész, Patay Ferencz fodrász, Batiz Zsigmond nyomdász, Rácz János iparos, Szolomay János iparos, Szolomayer Gusztáv v. irnok, Szabó Lajos iparos, Riesenbach Mór izr. tanító, Tischer Adolf iparos, Tömpe Károly iparos, Vég József v. irnok egyt. jegyző, Zsillinszky Antal ker. s. ifj. Róth Károly nyomdász, Czerjék Ferencz v. pénzt. ellenőr, Nonn Gyula építész. Képviseletileg jelentkeztek továbbá helyből 1. Honvéd egylet Csutak Kálmán elnök s 13 honvéd képviselével. 2. A szünigyi bizottág képviselőiben Komlóssy Arthur. 3. Torna egylet 4. Keresk. s. iparkamara. 5. Városi tanács képviselőiben Nsgos Simonffy Imre ur. 6. Iparos ifjuság képviselőiben Huber József ur. A jubilaris ünnepegy nap-nap után nagyobb arányokat ölt s országos érdeklődés nyílván mindenfelől iránta. Tekintettel, hogy bejelentések folytán az elszállásolást teljes bizalommal eszközöznünk kell, oda terjedt bizslettel teljes kérelmem a bennünket partoló n. é. közönséghez méltóztassanak segédkezet nyújtani az elszállásolás eszközöské körül s kegyeskedjenek mindazok, kik vendéget elfogadni sziveskednek, bejelentéseiket megtenni. Debreczen, 1888. okt. 6. Krasznai Ferencz, egyt. jegyző.

Thaly Kálmán kitüntetése. Említettük már, hogy Thaly Kálmán, városunk első kerületének orsz. képviselője, a keleti kirándulókai Konstantinápolyba utazott, hol igen szivesen fogadták őket, a szultán által is fogadtattak s a szultáni palota kertjében megvendégelték. A szultán kegye, ki ismeretes magyar barát, abban is nyilvánult, hogy Thaly Kálmán a II. od osztályú Medsidje-rendet adományozta, s ugyanilyen kitüntetésben részesülték Nyáry Jenő és Schwimmer Pál, — két fővárosi hírlapíró pedig ugyanazon rendjel IV-ik osztályát kapta. (Konstantinápolyban — ügylátszik — megbecslik a hírlapírókat!) Thaly Kálmán Nyáry Jenő, Schwimmer Pál, és Kunos Ignác társaságában Ozmán pasánál, a plevnai hősnél is tisztelgett, ki igen barátságosan fogadta őket s kinyilatkoztatta a magyarok iránti rokonszenvét. A magyarok tiszteletére Konstantinápoly városba bankettet adott, mely alkalommal a polgármester pohárköszöntőjére Thaly válaszolt.

Törvényes hírek. A helybelli kir. törvényszék előtt legközelebb a következő végvágyalások vannak kitűzve: okt. 10 én óz. Kerekes Sándorné szül. Király Zsuzsanna ellen, hamis vád büntette miatt. Schenk Károly ellen, lopás miatt. Seres Lajos ellen, magánlak megsértésének vétsége miatt. Okt. 11-en P. Nagy István és társai ellen, súlyos testi sértés miatt.

Debreczen — és a rógiás-megváltási javaslat. A szűkebb körű köldöttég vélelményét, melyről már több ízben megemlékeztünk, csütörtöki ülésen tárgyalta a városi tanács, mely — mielőtt ezen ügyben döntene — kiadta a véleményét elbírálás végett a jog és pénzügyi bizottságnak. Helyes; csak aztán a sok bába között el ne veszen a gyermek!

Színház. Csütörtökön este — szép számú közönség előtt — Seredy Sarolta 2-ik vendégjátékával — Szigeti Józsefnek „Csókon szerzett völgyégy” cz. mulatott bohózata adott. A főfigyelem természetesen Seredy Sarolta felé irányult, ki Abrai Iren szerepét játszotta. E szerep igen nehéz, mert egymás után 5 fele alakban kell a személyesítőjének föllepni, még pedig úgy, hogy illuziókba ringassa a közönséget, azaz hogy se ismerje fel egyszerre. Seredy Sarolta e feladatot fényesen oldotta meg, mi által tanulóját adta művészetének sok oldalúságának. Igen kedves s hu alak volt, mint számőzsa áruló menyecske, sok drámai erőt áruelt el mint czigányleány, pompás volt mint tót fiu. (Mellesleg megjegyezve, ha minden tót fiu ilyen bájos lenne, könnyebben megbocsátanók — a panszlavizmust.) „Mi füstölög ott a sikon távolba?” — kezdett dalát élenk magtapsolták, a kriváni nótát és tót tánczát pedig meg is ismételték s felvonások után, valamint nyílt színen is többször kihívták. Mint előző este a „Suhancz”-ban a Margó Czelia emlékével, ugy itt az Örley Flóra emlékével kellett neki küzdenie, kinek ez a legjobb szerepei közé tartozott, — ezen összehasonlítások azonban nem ötnék ki a Seredy Sarolta hátrányára! — A többi szereplők szintén elemekben voltak. Vedress (Csontos Lőrincz) kedélyes nagybácsi, Lászy né (Esztai) szeretetremlött nagynénje, Péchy (Béla) pedig rokonszenves unokács volt. A kóbor színeszek: Rónaszéki, Páspóki s Oláh né hatalmas komikumot fejtettek ki s óriási derűteltséget okoztak. Kocsis Etele, e tehetséges fiatal színésznő, kinek előbbutóbb önálló szerep-kört kell adni, csinosan énekelte el az árvaléany románczát, melyet megismételtettek vele a kisebb szereplők közt még Hegyesi (Frantz), Gulyás (Irmagi) s Pápai né (Irmagine) érdemelnek említést. Maga az egész előadás különben eddig a legjobb volt.

Tegnap „Sarah grófné,” Ohnet drámája csekély számú közönséget vonzott, a mi részint a „Nebántsvirág” mai előadásának, részint pedig a tegnapi esti szízes, esős időnek tudható be. A színház azonban az előadás közepén különös módon kezdett megelni, a mi nek az igazgató aligha örül. Bekéssy Rózi, a czimszerep személyesítője, nagy gondal tanulmányozta szerepét, s több jelenetében igazi drámai erőt nyílvánult, — legkiválóbb jelenetei voltak midőn Severactól kért tanácsot, hogy férjhez menjen-e, — továbbá midőn Severac és Blanche házasságába beleegyeznek, s kezeiket összeteszti, — végül midőn tetten kapják a taláinak. Mándoki (grf Canalhailes) finom, nyugodt játékaival hatott, csak az itt-ott fölszendülő alpathozs rontott alakításán. — Vedress (Merlot ezredes) igen jó, mogorva katona volt, Péchy (Frosard), ki a nyáron sokat haladt, szép reményekre jogosító alakítását mutatott be, — Molnár (Severac) rokonszenves megjelenésének hatását merevsége csökkentette, s nem is tudott egészen belelelegetni szerepébe. Kaczér Nina (Blanche), és Ellinger Ilona (Madeleine) jők voltak — Holnap „Szegény Radóné” helyett, a vásári közönség kedvéért, a „Suhancz” operette adatik, Seredy Saroltával a czimszerepben. (K. B.)

A ref. iskolaszék hétón d. u. 4 óra- kor az egyház tanács-termeben ülést tart. Tárgy: tanító választása, minél fogva a tagok ez uton is kéretnek a megjelenésre. Széniori helktató volt tegnap d. e. 10 óra- kor a ref. kollégiumban. Papp Gusztáv sénior értekezett a theologia köréből az ifjuság s tanári kar jelenlétében. Pap jelölés. A bihari ev. ref. egyház- megye lelkes-jelölő bizottsága megette a nagy- várad-olaszii megürlt lelkeszi állomásra a kijelöléseket és pedig Bihar-Püspökiben. Jelen voltak: Szabó Károly esperes elnöklelte alatt: Hegyesi Márton, Biró János, Kiss Elek az egyházmegye részéről, Németh Károly, Fiedy László és Serdült Bálint az egyház- község részéről. Összesen 18-an pályáztak, csaknem valamennyi pályázó a legkitünőbb bizonyítványokkal. Kijelöltek: — Surányi Gyula, szilagyagnyalui, Tóth Sándor gombai, Rácz Károly szaparialfvai, Lévy Mihály berettyó-szentmártoni lelkesek és végül Sulyok István szegedi segédlelkész.

Kinevezés. A pénzügyminiszterium ideig- lenes vezetésével megbízott m. kir. miniszter- elnök: Ujhelyi Pált a hajdu vármegyei k. adófelügyelő melé ideiglenes minőségben irat tart kezelő II. o. irodatisztvé nevezte ki.

Az önértéses farj. A férfi vadászaton van néhány barátjával. komoly dolgokról folyik a beszéd. „Higgyetek el”, kiált tel metősgátel jessen a kopasz ur, „hogy ha a feleségemnek szeretője lenne, lelőném mint egy hitvány nyulat.” A két barát összenéz. — „Nyugodt lehetsz,” susogja egyik a másiknak, „mindig elhibázza a nyulat.”

Nagy Sándor József, volt honvédátbor- nok nagyváradi lakóháza előtt az idén nem tartanak emlékbeszédet. Az emléktáblával díszített épületet ugyanis teljesen lebontották és helyébe emeletest építenek. Az új ház tulajdo- nosa alkalmasint nem fogja meg tagadni az emléktábla ismételen leendő kitételét, de egyelőre a hely megzárni zárandoklás helye lenni s így halottak napján sem tartanak ott beszédet.

A torna-egylet köréből. A helybelli torna- egylet f. évi okt. hó 14-én, azaz vasárnap d. e. 10 óra- kor a főiskolában levő tornater- meben tartja meg évi rendez közztylését, melynek tárgyai lesznek: 1. Az évi jelentés. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése s a költ- ségvetés megállapítása. 3. Tisztikar megválasztása. 4. Szervezési javaslat. 5. Folyó ügyek. E gyűlésre az egylet minden tagját tisztelettel meghívja. Az elnökség.

A város kereszt egylet Debreczen vá- rosi főújkjának női választmánya elhatározta, hogy Erzsébet királyasszony nevenapjának tiszteletére táncmulatságot fog rendezni. E mulatság esetleges jövedelme az egyleti pénz- tár javára fordítatik.

Tudomásul. Közhírré tetetik, miszerint a verseczi Szent Lukács vásár f. év és hó 26, 27, 28 és 29-én fog megtartatni. Debreczen, 1888. október 4. Debreczen szab. kir. város rendlőr-főkapitánysága.

Vívó tanfolyam. Chuppon Károly vívó mester a nyiregyházi főgymn. volt torna ta- nára egy a nyiregyházi „Torna és vívó egy- let” volt műveztője, a napokban városunkba érkezett egy hosszabb idejű vívó tanfolyam megtartása végett. A múlt hó 30-án Kisvárdán egy verseny-díszvárt rendezett, melyen a nyiregyházi egyletből is több vívó ta- gok részt vettek, s nagyon szép eredménnyel sikerült.

Apróságok. Ez is helyes, Tanító: Mond meg nekem Gyula, hogy hangzik az a közmondás, melyet neked elmon- dottam: Gyula: (gondolkodik). Tanító (kisegítve őt): Egy atya inkább képes hét gyermeket eltartani, mint... Gyula (hamar): Mint egy gyermek hét apát.

A töltött káposztaig jól mulatott. Nagy bál volt a farsangon egyik korca- mában; vigan mulatott a fala földmives ifju- sága. De mint minden jónak, úgy ennek is vége lett. Másnap találkoztunk egyik bálozó kocsi- sal a másik czimborájá, és szokás szerint megszólítja őt: „Hogy ment a mulatság, komé?”

A töltött káposztaevésig jól mulattunk. — ugymond — de aztán nem tudom, hogy ment a mulatság, mert engem kilöttek!

A haldokló bölcsessége: Időn a súlyos beteg már lemondott az eletről, a plébános elkészítte őt a végső ut- ra, atyai intéseket osztogatva a haldoklónak; a többi közt ezen szavakat mondá: „Készülj a legnagyobb boldogságra, mert ma téged az angyalok Ábrahám kebelébe visznek!” Erre a haldokló így válaszolt: „Az lesz reám nézve a legkellemebb, mert ha oly hosszú a meny- nyei ut, mint tisztelendő atyám mondja, ugy nem mehetek gyalog, mert igen fáradt és gyön- ge vagyok.”

semmit sem vett észre; hát hogy vigyáz maga? — Én jól vigyázok, tekintetes uram, de a tekintetes ur még jobban lop.

Tehát ki zörgetett? „Szél zörgeti az ablakot” — Szól az anyóka — S az alvó tűzre rákacott. „Hozok aprófát ód's anyám!” — És szívdobogva S mosolygva kifutott a lány.

A nagy-templom belseje — mint több oldalról panaszojják nekünk — nincs elég tisztán tartva. Nemcsak a falak pókhálósak, de még a padok is piszkosak, úgy hogy a nők ruháin (kik tudvalevőleg elegánsan szoktak a templomra öltözni) nyomot hagynak. Az egy- házi hatóság dolga lesz a panaszok meg- szüntetése.

Helyreigazítás. Lapunk 192-ik számá- ban a „helyi hírek” között „Az épülő Debreczen” cz. újdonságban egy magánépitő neve tévesen szedetett ki. A vendég utcazi 3331-ik számú háznál ugyanis nem Tar, hanem Bóór Eszter nyert engedélyt építésre, — mit is ezeannel helyre igazítottunk.

Országos vásár. A juh-vásár közep- sen volt látogatva, az árak is közepesek vol- tak, — a sertés-vásár azonban — mely ma tartatott meg — igen látogatott volt s jó ma- gas árban keltek a sertések.

Hazánk s a külföld. — A londoni asszonygyilkos most már nemcsak gyilkol, hanem levelez is. Még e mult hó végén levelet írt a Central News szerkesztőségének, mely azonban abban a hit- ben, hogy rossz tréfáról van szó, félredobta a levelet. Minthogy azonban a gyilkos, ki magát „a metsző Jacknak” nevezi. leveleiben azt írta, hogy legközelebbi áldozatának a fülét vágja le s elküldi a rendőrségnek, a mint aztán né- hány nap múlva meg is tett, a szerkesztőség jónak látta az emittet levelet átadni a ren- dőrségnek. A levél hangja gunyolódó s a meg- szólítás, valamint a nyelv egyes sajátágai azt bizonyítják, hogy amerikai írta. Mikor legu- több egyik áldozatának a fülét levágta, jöböl levelet írt a Central-News szerkesztőségének s figyelmeztette reá, hogy beváltotta szavát. A gyilkos kaczag azon, hogy anaotamusnak tartják s kijelenti leveleiben, hogy szerelmes mesterségébe s folytatni fogja, míg az összes hírhedt nőket ki nem pusztította. Attól nem fél, hogy rajta kapják.

Számfejtvény. — Közli: Poroszlai Károlyné. — 10 11 12 1 Belsejében sok kincset rejt. 11 16 27 18 Ilyen ember hamar felejt. 3 21 9 15 8 26 Gyász emlékt régi város. 10 24 18 27 16 És országihirt meszáros. 23 2 4 Sötétségbe szoktak tenni. 25 26 19 10 Ilyen nem szeretnek lenni. 13 16 7 22 5 Folyó víz ez Boszniában. 6 20 28 13 Ezzel meg harezoltak hajdan. 14 17 23 15 26 Nagy uraknak kedvtelése. 1 28 Nagy bátor katona neve. (Megfejtők neveit közöljük s köztük f. hó 15-én érdekes olvasmányt sorolunk ki.)

Utolsó számfejtvényünk megfejtését („Vá- kony deszka kerítés”) helyesen beküldtek: B. M. (Budapest), Balla Mariska, Poroszlai Károlyné, K. Hajdu Lajos (Kisújszállás), ifj. Bay István (nyertes), Kádás Imre szinész (P o z s o n y), Németh Károly, Varga Imre, Feketéné, Margit, N. N. Fehér Ottó, Keszely Réza, Benes Olga, Weisz Ignác, Meszáros Justina, Grün Teréz, Br. Dittfurtné (Pozsony) Arvai Béla, Nagy Juliska.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ. Holnap, asárnap okt. 7-én, páratlan bérletben: S U X A N G Z. Operette 5 felvonásban. Zenejét szeretzte Konti József. Felelős szerkesztő Gáspár Imre Kiváló Kutasi Imre

Nagyerdői fürdő. Tisztelettel tudatom, hogy a kik nagyerdői fürdő jegyeket előre váltot- tak, sziveskedjenek ezen jegyeiket 1888- dik év október 31-ig elhasználni, mivel aszontul érvénytelené válnak. Gázfürdő jegyek Vilmos Lajos sörcsarnokában 35 kr-ért válthatók.

Tisztelettel Vilmos Lajos.

Nyílt levél a női egyletek és más játékoságú egyletek vezértitkáriaihoz: Az egyleti vagyonnak szaporítására rendkívüli alkalom nyújtatik. Bővebb értesítés R. L. B. alatt Mezői Antal hirdetései irodájában Budapest, Gizel- latér 1. adatik.

LEGNAGYOBB ÓRÁS- ÉS ÉKSZERÜZLET DEBRECZENBEN LÖFKOVITS ARTHUR ÉS TÁRSÁÉ Főpiacz 2142. sz. a főpiasta tözsomszédságában, hol is rendkívül nagy választékban a legolcsóbb áron kaphatók: Órások, ékszerek, arany, ezüst és órák teljes értékűben bevétnek. Kivánatra képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek. Válcra nagyobb választék is küldetnek. — A megrendelés- uszonnal és legteljesebben vitetnek ki. — A meg nem felelt árúk visszacseréltetnek.

Nagyerdői fürdő. Tisztelettel tudatom, hogy a kik nagyerdői fürdő jegyeket előre váltot- tak, sziveskedjenek ezen jegyeiket 1888- dik év október 31-ig elhasználni, mivel aszontul érvénytelené válnak. Gázfürdő jegyek Vilmos Lajos sörcsarnokában 35 kr-ért válthatók. Tisztelettel Vilmos Lajos. Nyílt levél a női egyletek és más játékoságú egyletek vezértitkáriaihoz: Az egyleti vagyonnak szaporítására rendkívüli alkalom nyújtatik. Bővebb értesítés R. L. B. alatt Mezői Antal hirdetései irodájában Budapest, Gizel- latér 1. adatik.

DITMAR R. es. és kir. szab. BÉCS. lámpagyár

Raktár: Budapest, nádor- és fürdő-utca sarkán.

DITMAR R.-féle

cs. és kir. szabadalm.

bécsi villám-lámpa 30"

(1888. szabadalom)

gömbalakú vakító fehérégű láng, felül más szerkezetű villám, belga stb. lámpákat, melynek

rendkívüli világító ereje 105 gyertyának

megfelel. A bécsi villám-lámpa ezen rendkívüli világító erejét Dr. WEBER LEONHARDT borszói egyet. tanárának valamint Dr. BENEDICT REZSŐ bécsi műegyetemi magántanárnak pontos photometriai mérései bizonyítják.

Villám-lámpa égvény betétel.

Ditmar R. cs. és kir. szab. 30" villám-lámpája

a lámpa cső levétele nélkül alulról meggyújtható, kezelhető és eloltható, a lehető leggyorsabb és könnyen szabályozható szerkezettel bír, 10 óri világitásra szükséges petroleumot magába foglal és olcsóbb mint bármely hasonzerkezetű bel- vagy külföldi lámpa.

Ditmar R.-féle cs. és kir. szab. meteor-égő gőmlánggal

15" 20" 25" 30" 35" 45" ragyságban

28 45 66 76 120 157 g. ertyaláng világitásával

megfelelő ragyságu asztali, függő, falilámpákra stb. alkalmazhatók, a legkülönbözőbb kiállításokban és árakban beszerezhetők.

Ditmar lámpák minden jobb hírnevű lámpa üzletben raktáron tartatnak.

Debreczenben

KASZANYITZKY ENDRE

üveg- és porcellán üzletében.

GYÁRI VÉDJEGY

Ditmar R. világhírű biztonsági petroleuma kristály tiszta, szagtalan és csak 50%-nal gyulad, tehát teljesen veszélytelen a használata, leszállított ár mellett kizárólag elarusítatik.

DITMAR R. raktárában Bpsten nádor- és fürdő-utca sarkán.

Súly és minőségért kezeség. Minden mennyiség bérmentve házhoz küldetik.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak 14714 P. számú végzése folytán közhírré tettik, miszerint Pájer József debreczeni lakos részére Falk Ottó, debreczeni lakos 15 frt — kr. tőke, ennek 1888. évi augusztus hó 1. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 5 frt 91 kr perköltség erejéig 1888. évi szept. hó 10-én bíróilag lefoglalt és 340 lrt 20 kr becsült háziútorok, faliképek, tükrök és ezüstművekből álló ingóságok 1888. évi október hó 17-én, délutáni 2 óraker kezdetét veendő és széchenyi-utczán, 1805. számú háznál megtartandó nyilvános bírói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is, el fognak adni.
Debreczen, 1888. évi okt. hó 4.

Török Péter
bírói kiküldött.

Cognac

minden orvosi tekintély által a legjobb gyomor erősítő szernek ismertetik el; enyhésége által fölötté k. lemes ital.

Kapható egy-dű. kizárólagosan
Kohn testvéreknel
Kassán.

Nap-égők, Brillíant- és Duplán égők,

Patent lámpabelek,

Vihar- és Zseb-lámpások,

UTCZAI LÁMPÁK,

Petroleum-kannák,

és minden lámpához való alkatrészek.

DITMAR, BRÜNNER,

HAZAI

hirneves gyártmányú

KASZANYITZKY ENDRE

üveg-, porcellán- és háztartási eszközök nagy raktára

DEBRECZENBEN.

Ngyéves önkéntesi tanfolyam.

A debreczeni katonai előkészítő iskolában f. év október hó 4-kén kezdődik a téli tanfolyam, oly ifjak részére, kik az egyéves önkéntesi képesítő vizsgára előkészülni óhajtanak.

A nappali tanfolyamban az előadások délelőtti, az esti tanfolyamban pedig este 6—8 óráig tartatnak az előadások. Beiratások naponként eszközölhetők.

Bővebb felvilágosítást az igazgatói irodában (Piacz-utca 1828. I. emelet) nyerhetni.
Debreczen, 1888 szept. 15.

Somogyi igazgató

Női ruhák készítése a legújabb divat szerint felvállaltatik.

Rendkívüli olcsó bevásárlási forrás az őszi és téli idényre

BOSZNA Y J. czégnél

Debreczen, czegléd-utca.

Cheviott ruha kelmék	dupla széles mtr	36 krtól feljebb.
Csikos, koczka és sima kelmék	" " "	40 " "
Szines és fekete ternok (cachem.rok)	" " "	40 " "
Csikos ő zi divat kelmék	" " "	48 kr.
Csikos gyapju divat kelmék	" " "	50 kr.
Csikos gyapju divat kelmék	" " "	60—65—70 kr.
Egész nehéz csikos gyapju divat kelme	" " "	84 kr.

Igy nagyválaszték a legújabb egéek finom ruhakelmékben, u. szintén
Peluche, bársony, zsinór és himzett diszekben és divat szalagokban,
Téli kendők, mosó barchetek (velez) belésneműek,
továbbá

Gyapju kelmék férfi öltönyre, férfi ingek, gallérok és kézelők feltűnő olcsó árakban.

NAGY SZÖNYEGEK A LEGÚJABB MINTÁKBAN.
Futó szőnyegek mtr. 16 krtól feljebb.
Gyári raktár Muffokból 70 krtól feljebb.

A legújabb férfi nyakkendők 15 krtól feljebb.
Nagyválaszték férfi és női esernyőkben.

Nagyválaszték selyem és cachemir paplanok és ágyceritőkben.

Friss tormas virstli

kapható naponta matól fogva, párja 5 kr, az Orszagszerte osmert és híres
WELL EDE FLAI
budapesti szállam és virstli gyáruól.

Szüret alkalmára

ajánlom kitűnő kültöldi
tűzi-játékaimat és szalon-tűzijátékot
a legújabb és legszebb mintákban, igen nagy és dásválasztékban

Átölvassott újságpapirt (Maculatur) kilönkéat 10 krajczárért vásárlók.
MENDELOVITS LAJOS
m. kir. löpor árudája a városzszal szemben.

Előzetes
Helyben és jó
székre
Nagyed évre
Egyes szá
A lap szellemi ré
den közzéadás
1884. sz
hán. — a szerkes
menve klt

A
(r. o.)
szaka, hosszú,
szegény szűke
detét veendő.
menti ciklus,
valódi léte
nácokzni va
dig a nemzet
képező több
attól a lejtő
vezér, a min
szag megege
től — a reg
ismert törvé
rén eszköze
reformok ál
utolsó remén
dig az onál
tápiált. Honv
sereg ezrede
tásának jogá
sága az által
vizsga megs
önkéntesi év
lyaira bukka
azt sok pály
megbánni és
és erkölcsi ka
E két le
sejének, a reg
annyi ereje, h
zlelet fölébr
tek (eddig
Eger, Arad,
megye regale
törvényhatós
kormányparti
mint Horvá
sábjain, Gy
tői előtt, tilt
A főhivatalos
már a kormá
tirálása.
Az önk
caalogató fűst
vizsgákon a
lére szorítat
deken lakó if
sitvényt. Tap
mennyire féle
Danausok
szeg a szákb

A „DEBB

A lon

Oly reng
tömerdek gono
mények krónik
Ezek már me
keltenek nagy
azonban, mely
tenden" törté
a vasárnapról
gyilkosság köz
kivüliek, hogy
kossága lázas
tottság" szó kü
doniak mostani
nek az igazi
hátterbe szoru
a gyilkosságokr
vannak borzalm
ország gyámolta
már négyülése
nagy, hogy arr
lehet az ember
vid leírása be
kosságnak nagy
mint a rendőrs
háborodni.
Körülbelül
kások által lak
két meggyilkol
két esetben atv
metszette hasu
vette.